

nadaljevala včeraj. Prvi dan te razprave odlikoval se je deloma v tem, kar je govoril česki poslanec Adamek nasproti nemškemu „Schulvereinu“ izrekoma po citatih iz vnanjih nemških časnikov in po izreku nekega čisto nemškega kneza, kateri je odločno označil to društvo kot društvo za nemško narodno-politično borbo.

Še bolj pomenljiv bil je stvaren govor na levisi zbornice sedečega barona Pirqué-ta. Govoreč o tem, kaj in kako se podučuje na vseučiliščih, kaj in kako pa na gimnazijah, očital in dokazaval je veliko in neutemeljeno potrato časa v vseučiliščih, rekoč, da učenci delajo tukaj, kar jim drago, se učijo ali ne, poslušajo učnike ali ne — po vsem jim prosto. Vpiše se učencev po 400 pri enem profesorju, akoravno bi jih imelo v dotični dvorani prostora k večem 200, in akoravno dotičnega učenika dejansko posluša k večem 20 do 40 učencev, vendar koncem semestra učencu potrdi uradno laž, da je obiskaval njegov poduk, ker je memogredé rekoč plačal šolnino. Izpraševanja odločena so gotovo zelo napačno še le po dokončanem drugem oziroma četrtem letu. Ta prevelika prostost je pogubna za veliko število sicer nadpolnih mladenčev.

Kaj pa se nahaja na gimnazijah? Učenec ima šole vsak dan najmanj po 4 ure pa tudi več, nalog za učenje in pisanje pa toliko, da je s težkim duševnim delom obložen dan na dan od 8 do 11 ur. Uči se toliko predmetov in deloma tako natančno, da jih ni moč zmagavati. Izmed predmetov jih je nekaj, kateri se nikakor ne vjemajo več s potrebami današnjega življenja in v oziru gleda se sploh preveč na stare mrtve jezike, premalo pa na nove žive jezike, med temi pred vsem na druge deželne jezike in pa na svetovne jezike, kakor na francoščino in na angleščino. Tudi nemščina se preveč prezira izrekoma gledé spisja za rabo vsakdanjega življenja.

Pri naravoslovji, zemljepisji in zgodovini dela se vse preveč na to, učencem ubijati dolge vrste imen in števil, katere se morajo učiti na pamet, na mesto, da bi se skrbelo za to, da se mlapini vcepi prava živa, ako tudi bolj splošna podoba omenjenih ved. Pri računstvu ubija se mladenčem deloma taka tvarina v glavo, katera večidel za splošno življenje javnega življenja nima nikakoršnega pomena, temveč stvarno spada vseučiliščnemu podučevanju.

Najmanj opravičen pa je izpit zrelosti, ki v resnici ni nič drugega kot poskušnja poguma in pa dobrega spomina dotičnega učenca.

Ako imajo vsa prejšnja spričala gimnazije kaj veljave in vrednosti, tedaj je gotovo izpit zrelosti po vsem odveč in zgolj trpinčenje ravno najboljše raščeče mladine. — To preobloženje mladenčev na gimnazijah zamori jih dostikrat duševno in telesno, iz tega izvira oni nenaravni, bolesteri, duševni prevrat mladenčev, ki ga za vse življenje stori nerabljivega.

Pa kolika razlika med preobloženjem na gimnazijah in pa pogubno prostostjo na vseučiliščih!

Kot oče in v imenu družih starišev zahteva govornik pomoči zoper te pogubne napake v sedanjem vrenjenji šolstva.

Včeraj predložila je vlada zbornici tudi načrt postave, po kateri se ima deloma spremeniti carinska tarifa: Po tej pooblasti se vlada, carino na uvažanje žita, sočivja, moke in družih mlinjskih izdelkov in pa kruha povikšati za toliko, za kolikor se to zgodi v nemški državi. — Izvzeto je žito iz Srbske.

Dalje se povikša carina: od stearina, parafina, masti, kakao, čokolade; dalje: od pavolne preje, raz-

ličnih vrst različno od 6 do 60 gold., od pavolnatih tkanin po različnosti od 6 do 250 gold.; dalje od volne in volnatih tkanin, dalje od svile in svilnatih izdelkov, nadalje od sit in krtač, katerim se carina povikša od 15 na 30 gold.

Vrsta izdelkov, za katere se ima carina povikšati, je še dolga in obsega skupaj 118 tarif.

Ogerska. — Gosposka zbornica prejela je sklep zbornice poslancev o prevstrojbi gosposke zbornice. — Kako se bo temu predlogu godilo v tej zbornici, se že kaže. Stranke v gosposki zbornici pokazale so, kaj hočejo, in Tisza, ki skrbi za potrebe zveze s strankami, se je prepričal, da bi sklep zbornice poslancev ostal mrtev, ako se poprej z lepo ne porazume z merodajnimi strankami. In to doseči si prizadeva, bil je uže tudi na Dunaji pri cesarju pridobiti si privoljenja za potrebne premembe pri onem predlogu.

V odseku se ima postava sedaj do velike noči tako prestrojiti, da bo strankam — vsaj večini gosposke zbornice po volji. To kaže, da Tisza zna previdno postopati, doseči svoje namene.

Nemška. — Zadnje tedne segel je knez Bismark nekoliko tudi v rusko unajno politiko očividno z namenom, da si ukroti Angleže, ki se drznejo njegovi kolonijalni politiki zapreke staviti. Bismark naročil je svojim časnikom, napadati Angleško, ko je zapazil, da so Angleži uže v velikih zadregah zaradi Sudana, zaradi svoje Indije, kateri je uže v srednji Aziji pretila Ruska, — poslal je v pravem trenutku svojega sina Herberta v London, in ko je ta lordu Grenvilu obljubil, da se poravna z lepo uže zelo nevarna štrana z Rusko, — takoj dosegel je Bismark svoj namen, in za naprej ni dvomiti, da bo Bismark prosto si prilastoval kolonij, kolikor mu drago.

Angleška. Zadnji dnevi angleške vlade smejo se po pravici imenovati dnevi ponižanja, ker ni se še z lepo pripetilo, da bi bila država, drugi državi ali državniku druge države na ljubo, brez vojske in nepremagana v vojski, tako po vsem preklicala svoje dejanje in svoje besede, kakor je minuli teden to storil angleški minister unanjih zadev lord Grenwil. Ta mož preklical je svoje postopanje nasproti nemški kolonijalni politiki, preklical je svojo izjavo v zbornici, rekši, da so ničeve njegove besede, ker je govoril nepripravljen, da si govora pred ni zapisal, in prav živo je obžaloval, da so v javnost prišle one zaupne pisma, zaradi katerih mu je Bismark toliko očital v časnikih. Izvoljeni poslanci pa, ki so bili že v strahu, da bo nastala vojska z Rusko, morebiti ob enem vojska z Nemško poleg vojske v Sudanu, vdali so se izjavam svojega za naprej nemogočega ministra.

V Egiptu pomika se vojska angleška nazaj proti severu. Naročeno nakupavanje živeža in kamel za vojno se je ustavilo, pred ko ne je ustavljeno tudi prevažanje angleške vojske z Indije, ker za te dni bila je v Indiji za Angleže nevarnost večja kakor v Sudanu. Videti je, da z velikim hrupom napovedana vojska zoper Mahdija in maščevanje umora Gordona-vega zaspi, in da se bo tudi tukaj angleška sramotno umaknila.

Telegram „Novicam“.

Dunaj, 11. marca ob 1. uri 46 minut popoldne.

Zbornica obravnava srednje šole. Odloženo je, zborovanje tega zasedanja skleniti pred veliko nočjo. Po praznikih bo slovesen sklep.